11. 7. Slavnost sv. Benedikta, opata, patrona Evropy

Narodil se kolem roku 480 v Nursii (Norcia) ve středoitalské Umbrii. Po studiích v Římě odešel do hor, žil jako poustevník v jeskyni poblíž Subiaka a založil v okolí dvanáct malých klášterů. Po třech letech přesídlil se skupinou mnichů na Monte Cassino (529), založil tam klášter a sepsal řeholní pravidla. Jeho Řehole se stala základem západního mnišství. Zemřel 21. března 547 na Monte Cassinu. Dnešní den slavili benediktini už od 8. století jako výročí přenesení jeho ostatků. Papež Pavel VI. ho 24. října 1964 prohlásil za patrona Evropy.

1. čtení
Z knihy Sirachovcovy Sir 45, 1-6

Byl milován Bohem i lidmi
(Z Jakuba) dal Bůh vzejít Mojžíšovi, zbožnému muži, který našel přízeň v očích všech lidí a byl drahý Bohu i lidem - požehnaná buď památka na něj! Poctil ho slávou, kterou mají svatí a udělal ho mocným na postrach nepřátelům. Na jeho slova způsobil divy, před králem ho podporoval, pro svůj lid mu dal přikázání a ukázal mu svou slávu. Posvětil ho pro jeho věrnost a oddanost a vyvolil ho ze všech lidí. Dal mu slyšet svůj hlas a uvedl ho do oblaku. Tváří v tvář mu dal přikázání, moudrý zákon života, aby naučil Jakuba smlouvě, Izraele svým ustanovením.

Zpěv po 1. čtení Sir 3, 1-2; Žl 33, 12
Slyšte, děti, o právech otce, a jednejte tak, abyste došly spásy.
* Neboť Pán chtěl, aby otec byl od dětí ctěn.
V. Pojďte, synové, a poslyšte mě, naučím vás bát se Pána.
* Neboť Pán chtěl …

2. čtení
Z Druhé knihy Dialogů od svatého Řehoře Velikého, papeže
(Dialogy II, kap. 6.; kap. 8.)

Kosíř v jezeře; otrávený chléb
Stalo se, že jeden prostý Gót chtěl být přijat do kláštera a světec (Benedikt) jej velmi laskavě přijal[1]. Jednoho dne mu dal železné nářadí, nazývané kosíř, protože se podobalo kose, aby vyčistil od trní kus pozemku, na kterém chtěl založit zeleninovou zahradu. Křoví bylo velmi husté a jak se tak Gót vší silou rozháněl, vysmekl se kosíř z násady a spadl do jezera, kde byla voda tak

hluboká, že nebylo naděje, že by se ještě někdy mohl najít. Když Gót uviděl tu ztrátu, běžel celý rozechvělý k mnichu Maurovi, vyznal škodu, kterou způsobil a činil zadost za svou vinu[2]. Maurus to šel ihned oznámit Božímu služebníkovi Benediktovi. Když to světec vyslechl, šel na to místo, vzal Gótovi z ruky násadu a ponořil ji do jezera: a tu se železný kosíř okamžitě vynořil z hlubiny a nasadil se na násadu. Benedikt vrátil hned nářadí Gótovi se slovy: „Vzhůru, pracuj a nermuť se“[3]

A tak se široké okolí rozhořívalo láskou k našemu Pánu Ježíši Kristu a mnozí zanechávali světského života, aby sklonili svou šíji pod mírné jho Vykupitele. Ale jak už tomu bohužel často bývá, zlí závidí druhým poklad, o jehož nabytí sami neusilovali: jeden kněz z blízkého kostela[4], jménem Florentius, předchůdce našeho podjáhna Florentia[5], roznícen zlobou starého protivníka, vzplanul velkou závistí pro dobré skutky světce, začal hanět jeho svatý život a odrazovat, koho jen mohl, od návštěvy u něho. Dobře však viděl, že překážky, které kladl, nedokázaly zastavit nárůst plodů Benediktova apoštolátu, že naopak pověst o jeho svatosti vzrůstá a přivádí stále více osob ke změně života. Byl čím dál více zachvacován ohněm závisti a stával se stále horším, neboť chtěl mít také on stejnou pověst svatosti, nechtěl však vést život toho hodný. Oslepen touto závistí dospěl až k takovému šílenství, že poslal služebníkovi všemohoucího Boha otrávený chléb, jako dar požehnaného chleba[6]. Světec přijal chléb s díkem, avšak ihned poznal zkázu, která se v něm skrývá. Je třeba říci, že v čas jídla přilétal pravidělně z lesa havran, aby přijal chléb z Benediktovy ruky. Když i ten den přiletěl, světec mu předhodil chléb, který mu poslal kněz a přikázal mu: “Ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána, vezmi tento chléb a odnes jej na místo, kde jej žádný člověk nebude moci nalézt.” Havran otevřel zobák i křídla, poletoval kolem chleba a krákoral, jako by chtěl říci: “Rád bych poslechl, ale nemohu”. Ale světec opakoval vícekrát svůj příkaz: “Jen jej uchop, neměj strach! A odnes jej tam, kde jej nikdo nenalezne.” Konečně, po delším váhání, vzal havran chléb do zobáku a odletěl. Za tři hodiny se vrátil bez chleba a dostal od muže Božího obvyklou dávku stravy.

Když ctihodný otec viděl, že onen kněz je roznícen vůči němu záští až do té míry, že mu usiluje o život, trápil se více pro něho než pro sebe. Když však Florentius viděl, že nebyl schopen usmrtit mistrovo tělo, dychtivě si umínil, že zmaří duše jeho učedníků. Přivedl proto do zahrady kláštera, v němž se Benedikt zdržoval, sedm nahých dívek, které se držely za ruce a dlouze před bratry vyzývavě tančily, aby v jejich srdcích roznítily smyslné žádosti. Světec ze své cely uviděl toto nehorázné divadlo a měl velkou obavu, že jeho ještě tak mladí učedníci padnou do hříchu. Když uvážil, že všechny tyto nešlechetné úklady směřují pouze proti němu, rozhodl se, že této závistné

nenávisti ustoupí. Ve všech klášterech, které založil, ustanovil představené a přidělil jim určitý počet bratří. Pak vzal s sebou několik mnichů a opustil místo, kde až dosud přebýval.
Sotva však světec pokorně ustoupil útokům této nenávisti, dopadla trestající ruka všemohoucího Boha na ničemníka hrozným způsobem. Když totiž dotyčný kněz, který stál právě na pavlači, uslyšel, že Benedikt odchází, velice nad tím zajásal. Vtom se ta pavlač, na které stál, zřítila a pohřbila pod troskami Benediktova nepřítele. Ostatní část domu zůstala neporušená. Tu učedník světce, jménem Maurus[7], pokládal za správné ihned o tom spravit ctihodného otce Benedikta, který byl odtamtud vzdálen sotva šestnáct mil a vzkázal mu: „Vrať se zpět, protože kněz, který tě pronásledoval, je mrtev.“ Když to světec uslyšel, propukl v hořký nářek: jednak proto, že jeho nepřítel přišel o život a též proto, že se jeho učedník z této smrti radoval. A uložil Maurovi pokání, že si dovolil zvěstovat mu tu truchlivou zprávu s takovou radostí[8].

Zpěv po 2. čtení 2 Král 6,5/7
Když jeden z Elizeových bratří proroků rubal trám, spadlo železné ostří do vody. * Boží muž ulomil kousek dřeva, hodil jej na to místo a železo vyplavalo.
V. Řekl: „Vytáhni je,“ a ten muž natáhl ruku a vzal je. * Boží muž ulomil kousek dřeva, hodil jej na to místo a železo vyplavalo.

[1] Bratrství mezi Barbary a Římany, mezi vítězi a poraženými, které bylo uskutečňováno v benediktýnských klášterech, je příkladem opravdové křesťanské lásky, ale také tou největší lekcí života a civilizace.
[2] Srov. ŘB 46,1.4 – Jiná provinění; ŘB 32 – Nářadí a ostatní věci kláštera; ŘB 48 – Každodenní tělesná práce.
[3] Srov. 2 Král 6,5/7.
[4] Pravděpodobně se jedná o starobylý kostel San Lorenzo, který stál zprava od Aniene.
[5] Tento byl jmenován biskupem v Neapoli. Když se zřekl úřadu, papež Řehoř za něho poslal nástupce v prosinci r. 592 (Srov. Ep 3,15).
[6] Jedná se o eulogii – požehnání, dobrořečení (Srov. ŘB 54,1)
[7] Není jisté, zda se jedná o Maura, syna Equitiova.
[8] Srov. 2 Sam 1,11; 18,33

3. čtení
Z knihy „Evropa Benedikta z Nursie v krizi kultur“ od Josepha Ratzingera

Trvalý význam křesťanské víry
Křesťanství se od počátku samo chápalo jako náboženství Slova-Logu, jako náboženství rozumu, a musí si to stále uvědomovat. Je vírou v Ducha

Stvořitele, z něhož pochází veškerá skutečnost. Právě v tom by měla dnes spočívat jeho filozofická síla tváří v tvář otázce, zda svět pochází z iracionality a rozum není nic jiného než nějaká "vedlejší zplodina" jeho vývoje, možná dokonce i škodlivá, nebo zda svět pochází z rozumu a ten je tedy jeho měřítkem a jeho cílem. Křesťanská víra je nakloněna k druhé tezi a má tak, z čistě filozofického hlediska, opravdu dobré karty, které může vynést, navzdory tomu, že první teze je dnes tolika lidmi považována za jedinou "racionální" a moderní. Avšak rozum, který vychází z iracionality, a tudíž je nakonec sám iracionální, není žádným řešením našich problémů. Pouze rozum stvořitelský, který se projevil v ukřižovaném Bohu jako láska, nám může ukázat cestu.

V této chvíli dějin je především zapotřebí lidí, kteří osvícenou a žitou vírou učiní Boha věrohodným tomuto světu. Negativní svědectví křesťanů, kteří hovořili o Bohu a žili v rozporu s ním, zatemnila obraz Boha a otevřela dveře ateismu.

Potřebujeme lidi, kteří mají pohled upřený na Boha a učí se z něj opravdovému lidství.

Potřebujeme lidi, jejichž rozum je osvícen světlem Božím a jimž Bůh otevře srdce tak, aby jejich rozum dokázal mluvit k rozumu druhých a aby jejich srdce dokázalo otevřít srdce druhých. Pouze skrze lidi, kterých se dotkl Bůh, se může Bůh vrátit k lidem.

Potřebujeme člověka, jako byl Benedikt z Nursie, který se v době zmaru a úpadku uchýlil do nejodlehlejší samoty a dokázal po všem očišťování, jež musel podstoupit, znovu vystoupit na světlo, vrátit se a založit na Montecassinu město na hoře, vložit své síly do mnoha trosek a vytvořit nový svět. Tak se stal Benedikt jako Abrahám otcem mnoha národů. Doporučení jeho mnichům, uvedená na konci jeho Řehole, jsou instrukce, jež i nám ukazují cestu, která vede vzhůru, ven z krize a ze sutin: "Jako existuje horlivost hořká a zlá, která vzdaluje od Boha a vede do pekla, tak existuje i horlivost dobrá, která vzdaluje od špatností a vede k Bohu a k životu věčnému. Mniši mají s vroucí láskou projevovat tuto druhou horlivost: V uctivosti mají předcházet jeden druhého (Řím 12,10); své tělesné a mravní slabosti ať snášejí s největší trpělivostí..., ať si projevují čistou bratrskou lásku..., s láskou setrvávají v bázni Boží... Naprosto ničemu ať nedávají přednost před Kristem. On kéž nás společně dovede do života věčného." (sv. Benedikt, Řehole – kap. 72).

ZÁVĚREČNÁ MODLITBA

Bože, tys povolal svatého opata Benedikta, aby jako veliký učitel duchovního života ukazoval cestu těm, kdo se zasvětili tvé službě; prosíme tě, uč i nás, abychom ničemu nedávali přednost před láskou k tobě a velkodušně kráčeli po cestě tvých přikázání. Skrze tvého Syna …